

Adrianna Szczechowicz

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0001-6598-2103

Kilka uwag o odpowiedzialności władzy publicznej w Polsce

Władza publiczna jest terminem powszechnie używanym, choć nie zawsze właściwie pojmowanym. Termin ten w rozumieniu art. 77 ust. 1 Konstytucji RP¹ obejmuje wszelkie władze w sensie konstytucyjnym – ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą. W pojęciu „władzy publicznej” mieszczą się również inne instytucje niż państwowe lub samorządowe, jeżeli wykonują funkcje władzy publicznej w wyniku powierzenia czy przekazania im tych funkcji przez organ władzy państwowej lub samorządowej. W wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 roku wskazano, że pojęcie „władzy publicznej” w art. 77 ust. 1 Konstytucji obejmuje wszystkie władze w rozumieniu konstytucyjnym, a także instytucje inne niż państwowe lub samorządowe, o ile wykonują funkcje władzy publicznej w wyniku powierzenia czy przekazania im tych funkcji przez organ władzy państwowej lub samorządowej. Wykonywanie takich funkcji łączy się z reguły (choć nie zawsze) z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki”².

Literatura przedmiotu w tym względzie jest bardzo bogata³. W pełni uzasadnionym w tym miejscu jest przywołanie poglądu Z. Radwańskiego, który w 2004 r. napisał, że „pogląd, że państwo ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem swych funkcji władczych

¹ Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00, LEX nr 50257.

³ Zob. R. Szczepaniak, *Odpowiedzialność odszkodowawcza jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2001; N. Póltorak, *Odpowiedzialność odszkodowawcza państwa w prawie Wspólnot Europejskich*, Kraków 2002; M. Safjan, *Ewolucja odpowiedzialności władzy publicznej – od winy funkcjonariusza do bezprawności normatywnej*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 3.2, Warszawa 2003; J.J. Skoczylas, *Odpowiedzialność Skarbu Państwa i innych podmiotów przy wykonywaniu władzy publicznej w noweli do Kodeksu cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 9; A. Szpunar, *O odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa*, „Państwo i Prawo” 1999, nr 6; P. Granecki, *Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną działaniem swojego funkcjonariusza (wybrane zagadnienia)*, „Palestra” 2000, nr 11–12; G. Bieniek, *Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r.*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 4.

(imperium), długo i opornie torował sobie drogę, zanim ostatecznie znalazł uznanie w ustawie z 15 listopada 1956 r. O odpowiedzialności państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych⁴. Uchwalenie tej ustawy było ważnym wydarzeniem w dziejach rozwoju systemu ochrony praw obywateli⁵. Od wymienionej w poprzedzającym zdaniu daty minęło wiele lat, zmieniły się także przepisy prawa. Niewątpliwie należy w tym miejscu podkreślić, że obowiązująca ustawa zasadnicza *expressis verbis* nie wskazuje podmiotów ponoszących odpowiedzialność odszkodowawczą. Przepis art. 77 Konstytucji RP określa jedynie przesłanki, od spełnienia których zależy prawo poszkodowanego do żądania odszkodowania. Zdaniem Z. Radwańskiego odpowiedzialność odszkodowawczą ponosi podmiot prawa cywilnego a nie organ władzy publicznej.⁶ Z tą tezą nie sposób się nie zgodzić.

Odpowiedzialność władzy publicznej niejednokrotnie była przedmiotem rozważań sądów w Polsce, w tym apelacyjnych oraz Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 23 kwietnia 2004 r. Sąd Najwyższy wskazał, że „przepis art. 77 ust. 1 Konstytucji jest na tyle niedookreślony, że sam nie daje podstaw do wywodzenia z niego roszczeń cywilnoprawnych”⁷.

Przywołany fragment orzeczenia jest najczęściej cytowanym w praktyce orzeczniczej, jak i w literaturze przedmiotu w szczególności, gdy roszczenia powstały przed określonym w tymże wyroku czasie. Cytowany fragment orzeczenia Sądu Najwyższego przywołał Sąd Apelacyjny w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2013 r., wskazując, iż do zdarzeń sprzed wejścia w życie Konstytucji (17 października 1997 r.), ma zastosowanie art. 417 i nast. k.c., zgodnie z którym należało przypisać winę w zachowaniu funkcjonariusza państwowego. Co prawda, istniejąca koncepcja tzw. winy anonimowej ułatwiała wykazanie tych okoliczności, jednak i tak sprawiło to trudności dowodowe. Wskazać przy tym należy, iż w porządku prawnym obowiązującym przed wejściem w życie Konstytucji z 1997 r. nie istniała podstawa prawna odpowiedzialności Państwa za działalność prawotwórczą. Brak było podstaw do żądania od Państwa odszkodowania za wadliwą legislację⁸. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 marca 2011 r. w sprawie K 35/08⁹ dotyczący dekretu o stanie wojennym i dekretu o postępowaniach szczególnych wskazuje zaś, iż treść wyroku uznającego ich niekonstytucyjność nie podważa wstecznie ich mocy obowiązującej w okresie, gdy akty te obowiązywały, stanowiąc podstawę wznowienia postępowania w sprawach, w których je zasto-

⁴ Dz.U. Nr 54, poz. 243.

⁵ Z. Radwański, *Odpowiedzialność odszkodowawcza za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej w świetle projektowanej nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” LXVI, 2004, z. 2.

⁶ *Ibidem*.

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2004 r., I CK 591/03, LEX nr 182086.

⁸ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2005 r. III CZP 82/05, LEX nr 159045.

⁹ LEX nr 804400.

sowano. Po wejściu w życie Konstytucji odpowiedzialność organów władzy publicznej może być oceniana na podstawie przepisów k.c. i k.p.a. obowiązujących do września 2004 r., interpretowanych w zgodności z zasadami konstytucyjnymi, a więc do zdarzeń i stanów prawnych powstałych w okresie od 17 października 1997 r. do 1 września 2004 r. Skarb Państwa ponosił odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działania funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, przy czym odpowiedzialność ta nie jest uwarunkowana stwierdzeniem winy funkcjonariusza i zasada ta znajduje zastosowanie także wtedy, gdy szkoda wynikła na skutek wydania zarządzenia lub orzeczenia. Można zatem w ocenie Sądu Najwyższego wyróżnić trzy okresy obowiązywania art. 417 k.c.: pierwszy – od dnia 1 stycznia 1965 r. (tekst jedn.: od dnia wejścia w życie Kodeksu cywilnego) do dnia 16 października 1997 r., drugi – od dnia 17 października 1997 r. (tekst jedn.: od dnia wejścia w życie Konstytucji) do dnia 31 sierpnia 2004 r., oraz trzeci – od dnia 1 września 2004 r. (tekst jedn.: od dnia wejścia w ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw) do chwili obecnej. Nie ma natomiast podstaw do wyróżniania dodatkowo czwartego okresu, dla którego cezurą byłby dzień wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00. Po pierwsze, bowiem, we wspomnianym wyroku została stwierdzona zgodność art. 417 k.c. z Konstytucją, zaś zamieszczona w sentencji interpretacja tego artykułu w istocie stanowi element uzasadnienia wyroku. Po drugie zaś rozważany wyrok jest skuteczny *ex tunc*, jednakże tylko od dnia wejścia w życie Konstytucji, w związku z brzmieniem jej art. 77 ust. 1.¹⁰

Nie sposób nie wspomnieć o szczególnej odpowiedzialności funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenia prawa. Na ten aspekt zwracają uwagę P. Pawlak i M. Sidor, którzy podkreślają, że „w celu realizacji zasady praworządności przy rozstrzyganiu spraw administracyjnych obywateli przez administrację publiczną oraz uniknięcia częstych naruszeń prawa w 2011 r. wprowadzono ustawę z 20 stycznia 2011 r. o odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych za rażące naruszenie prawa. Ustawa ta w sposób szczegółowy określa zasady odpowiedzialności majątkowej funkcjonariuszy publicznych wobec Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych podmiotów ponoszących odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej, za działania lub zaniechania prowadzące do rażącego naruszenia prawa”¹¹. Rozwiązanie takie ma

¹⁰ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r. I CSK 315/07, LEX nr 371449; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2013 roku, I ACa 1367/12, LEX nr 1316304.

¹¹ P. Pawlak, M. Sidor, *Odpowiedzialność majątkowa funkcjonariusza publicznego a ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej urzędnika*, https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/18175/1/Pages%20from%20poprawione_2017.01.02%20-%20Gierach%20-%20odpowiedzialno%C5%9Cmaj%C4%85tkowa.pdf (data dostępu: 08.12.2017).

niewątpliwe zalety, bowiem funkcjonariusz publiczny, który rażąco naruszy prawo przy rzeczonym wykonywaniu władzy poniesie tego konsekwencje i to w najbardziej dotkliwy sposób, a mianowicie majątkowy. O prawie do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej pisze także M. Haczkowska, która akcentuje „możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej”.¹²

Generalną podstawę, przesłanki i zakres odpowiedzialności regulują natomiast ustawy zwykle za wszystkie niezgodne z prawem działania i zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej stanowi art. 417 k.c.¹³ W myśl art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.¹⁴

Wskazuje się, trzy ustawowe przesłanki, które muszą być spełnione łącznie, aby Skarb Państwa poniósł odpowiedzialność opartą na przepisie art. 417 k.c., tj. bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego wynikła szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności. Bezprawność działania przy wykonywaniu władzy publicznej należy wyklądać ściśle jako naruszenie zakazów lub nakazów wynikających z normy prawnej. Podkreślić należy, że pojęcie bezprawności na gruncie art. 417 § 1 k.c. było wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi judykatury, wyjaśniających, że nieprawidłowość w działaniu władzy publicznej może przybrać postać naruszeń konstytucyjnych praw i wolności, konstytucyjnych zasad funkcjonowania władzy publicznej, uchybień wymaganom określonym w ustawach zwykłych, aktach wykonawczych (uchybień w sferze prawa materialnego i procesowego) jak i uchybień normom pozaprawnym w różny sposób powiązanych z normami prawnymi.¹⁵

Przepisy art. 417¹–421 k.c. mają charakter *lex specialis*, określając szczególne, odmienne od art. 417 k.c., przesłanki odpowiedzialności. Art. 417 k.c. normuje odpowiedzialność państwa lub jednostki samorządu terytorialnego przy wykonywaniu władzy publicznej, tzn. nie obejmuje on sfery *dominium*, w której Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego, najczę-

¹² M. Haczkowska, *Prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej*, http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/53689/43_Monika_Haczkowska.pdf (data dostępu: 08.12.2017).

¹³ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.).

¹⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2010 r., I CNP 100/09, LEX nr 603887; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2014 r., I CNP 32/13, LEX nr 1521213.

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 kwietnia 2017 r., I ACa 1281/16, LEX nr 2287418.

ściej przy wykonywanej działalności gospodarczej, traktowane są jak inne podmioty.¹⁶

Przepisy art. 417–417² k.c. nie mają zastosowania, gdy odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej jest uregulowana w przepisach szczególnych. Przyjmuje się, że przepisem szczególnym, w rozumieniu omawianego uregulowania jest taki przepis, który normuje odpowiedzialność Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub osób prawnych wykonujących z mocy prawa władzę publiczną za szkodę wyrządzoną przy wykonywaniu władzy publicznej inaczej niż Kodeks cywilny.¹⁷

Przepisami szczególnymi, w rozumieniu art. 421 k.c., są:

– przepisy art. 552–559 k.p.k.¹⁸, regulujące odpowiedzialność Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie¹⁹, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie²⁰;

– art. 192 k.k.w.²¹, regulującego odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody, które poniósł uprawniony w sytuacji, gdy w razie np. uchylecia orzeczenia o przepadku nie jest możliwy zwrot składnika mienia przejętego w trakcie wykonywania przepadku;

– przepis art. 8 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego²²;

– przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o służbie ochrony państwa²³;

– przepisy ustawy z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikających z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolności i praw człowieka i obywatela²⁴;

– po utracie mocy obowiązującej przez art. 769 k.p.c.²⁵ podstawą odpowiedzialności komornika jest art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji.²⁶

¹⁶ P. Sobolewski, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania. Część ogólna, Tom III A*, Warszawa 2017, s. 545–561.

¹⁷ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1960 r., I CO 45/59, LEX nr 115217.

¹⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1904 ze zm.).

¹⁹ Zob. szerzej A. Szczechowicz, *Określenie wysokości zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego skazania w świetle praktyki sądowej*, „*Studia Prawnoustrojowe*” 2018, nr 41, s. 267–275.

²⁰ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 3 lutego 2010 r., I ACA 1227/09, LEX nr 604082.

²¹ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (tj. Dz.U. z 2017 r., poz. 665).

²² Dz.U. Nr 34, poz. 149 ze zm.

²³ Dz.U. z 2018 r. poz. 138.

²⁴ Dz.U. Nr 233, poz. 1955 ze zm.

²⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 stycznia 2004 r., SK 26/03, Dz.U. Nr 11, poz. 101.

²⁶ T.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.

Każdego roku Skarb Państwa wypłaca tak odszkodowania jak i zadośćuczynienia za niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Z danych przywołanych przez M. Marszałka wynika, że „w latach 2005–2011 tytułem odszkodowania sądy przyznały łącznie ponad 33 mln zł, a tytułem zadośćuczynienia w latach 2009–2011 ponad 17 mln zł”²⁷. Wynika z powyższego, że roszczenia powodów uznane zostały za zasadne. To natomiast wskazuje, że w rozstrzyganych przez sądy sprawach doszło do naruszenia prawa, skutkujących zasądzeniem odszkodowania jak i zadośćuczynienia.

Prawo do odszkodowania za niezgodne z prawem działania władzy publicznej jak uprzednio wskazano, jest szeroko opisywane w doktrynie jak i w orzecznictwie sądowym. Wydaje się także, że jest dobrze znanym członkom społeczeństwa. Określenie „wydaje się” uzasadniło konieczność przeprowadzenia badań w tym względzie. Dobór próby był losowy i ograniczony liczebnie. Celem niniejszego badania była próba uzyskania odpowiedzi na pytanie o treści: czy znane jest rzeczzone prawo, a jeśli tak, to w jakim stopniu. Założono, w oparciu o wcześniejszą analizę orzecznictwa sądowego, że znajomość prawa do odszkodowania i zadośćuczynienia za niezgodne z prawem działania (zaniechania) władzy publicznej jest zadawalająca. Metodą badawczą, jaką wykorzystano w niniejszych badaniach był sondaż diagnostyczny.²⁸

Analiza uzyskanych wyników

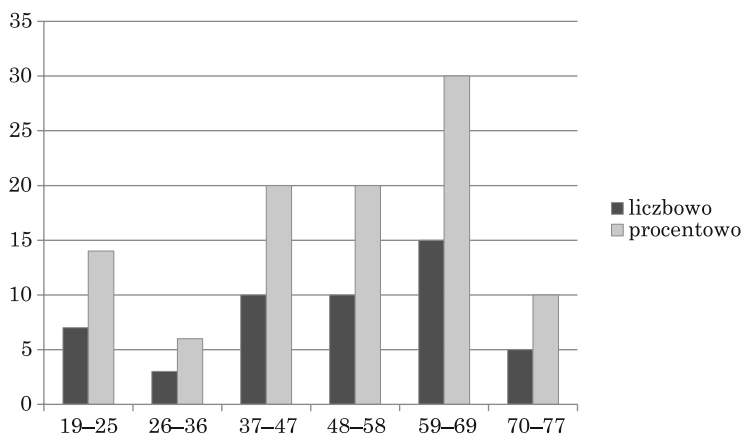
W badaniach udział wzięło 50 osób w wieku od 19 do 77 lat, obojga płci, mieszkańców północno-zachodniej Polski, o wykształceniu od zawodowego po wyższe. Zróżnicowanie wieku, płci oraz poziomu wykształcenia ma na celu ukazanie zróżnicowania wiedzy na wskazanym obszarze.

Tabela 1

Wiek respondentów		
Przedział wiekowy	Liczbowo	Procentowo
19–25	7	14
26–36	3	6
37–47	10	20
48–58	10	20
59–69	15	30
70–77	5	10
Razem	50	100

²⁷ M. Marszałek, *Aresztowany, którego sąd uniewinnił, może dochodzić odszkodowania od Skarbu Państwa*, <http://www.rp.pl/arttykul/1149831-Odszkodowanie-za-pozbawienie-wolnosc.html> (data dostępu: 08.12.2017).

²⁸ Metodyka przedmiotowych badań za: J. Apanowicz, *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002, s. 69–70.

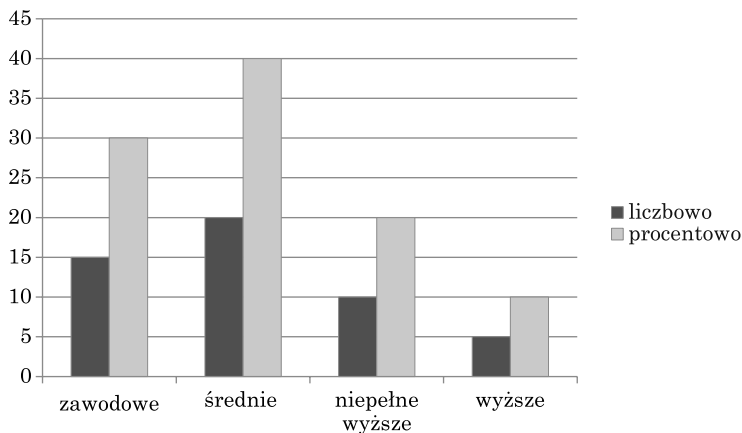

Wykres 1. Wiek respondentów

Tabela 2

Wykształcenie respondentów

Wykształcenie	Liczbowo	Procentowo
zawodowe	15	30
średnie	20	40
niepełne wyższe	10	20
wyższe	5	10
Razem	50	100

Wykres 2. Wykształcenie respondentów

Z prezentowanych wyżej danych charakteryzujących respondentów wynika, że najliczniejszą grupą jest ta, w której znajdują się osoby pomiędzy 59 a 69 rokiem życia. Mając z kolei na względzie wykształcenie, najliczniejsi są respondenci z wykształceniem średnim. Tylko 10% ankietowanych legitymuje się wykształceniem wyższym.

Na pytanie o prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia ze strony władzy publicznej, wszyscy jednomyślnie wskazali, iż takowe przysługuje obywatelowi pokrzywdzonemu czy poszkodowanemu działaniem czy zaniechaniem władzy. Taki wynik uznać należy za zadawalający, bowiem świadczy to o pewnej znajomości prawa. Z drugiej zaś strony jawi się jako wiedza pozorna, powierzchowna, ponieważ żaden z respondentów nie był w stanie podać w sposób prawidłowy źródła prawa, będącego fundamentem odpowiedzialności władzy publicznej.

W dalszej kolejności ankietowanym zadano pytanie o różnice pomiędzy odszkodowaniem a zadośćuczynieniem. Blisko 40% (19 osób) w sposób zadawalający odróżniło obie instytucje, wskazując zadośćuczynienie jako zapłatę za ból, cierpienie czy straty moralne. Troje respondentów zaznaczyło, że to „specjalne odszkodowanie” za krzywdę. Co odszkodowania większość pytanym była zdania, że to forma rekompensaty „za jakieś materialne starty”, które można precyzyjnie wyliczyć.

Na pytanie o wysokość zadośćuczynienia od władzy publicznej respondenci wskazywali, że może być bardzo różne, choć nie wymienili kwoty. Poproszeni o podanie przykładowego roszczenia o zadośćuczynienie, najczęściej wskazywali „niesłuszne skazanie na karę pozbawienia wolności czy niesłuszne tymczasowe aresztowanie”. W czterech przypadkach (8%) ankietowani wymienili także: „bezprawne wydanie decyzji administracyjnej, pobicie przez funkcjonariusza Policji (lub SW) oraz błąd lekarski w państwowej placówce leczniczej”.

Respondentów zapytano także o procedurę odszkodowawczą za niezgodne z prawem działanie władzy publicznej. Wszyscy ankietowani udzielili prawidłowej odpowiedzi, iż w tym względzie właściwym do rozstrzygnięcia o zasadności roszczenia o odszkodowanie bądź zadośćuczynienie, jest sąd. Odpowiedzi te należy uznać za zadawalające. Respondenci w sposób poprawny wskazali sąd, a w niektórych odpowiedziach zaznaczyli, że właściwym jest sąd cywilny. Ostatnim pytaniem było to o przesłanki odpowiedzialności władzy publicznej. W przypadku tego pytania tylko 12 (24%) respondentów podjęło próbę wskazania tychże, jednakże nie w pełni się im to udało.

Podsumowując uzyskane wyniki badań można przyjąć, że ta losowo dobrana grupa respondentów udzieliła odpowiedzi na zadane pytania w sposób hipotetycznie przewidywany przez autorkę badań. Podkreślenia wymaga tu przede wszystkim to, że zakres tematyczny badań, w szczególności odpowiedzialność odszkodowawcza władzy publicznej nie jest zagadnieniem szeroko komentowanym w ogólnie dostępnych materiałach, które byłyby adresowane do szerokiego kręgu odbiorców. Stan wiedzy w tym względzie można uznać za zadawalający, choć wyłącznie na poziomie ogólnym. Świadczy to o świadomości prawa do odszkodowania jak i zadośćuczynienia za błędy władzy publicznej. Ma to istotne znaczenie nie tylko dla potencjalnych poszkodowanych,

ale także dla organów władzy publicznej, które winny przestrzegać przepisów prawa oraz zasad z nich wynikających, tak, by postępowania tego rodzaju były wyjątkiem a nie codziennością polskich sądów.

Wykaz literatury

- Apanowicz J., *Metodologia ogólna*, Gdynia 2002.
- Bieniek G., *Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r.*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 4.
- Granecki P., *Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną działaniem swojego funkcjonariusza (wybrane zagadnienia)*, „Palestra” 2000, nr 11–12.
- Haczkowska M., *Prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej*, http://www.repozytorium.uni.wroc.pl/Content/53689/43_Monika_Haczkowska.pdf (data dostępu: 08.12.2017).
- Pawlak P., Sidor M., *Odpowiedzialność majątkowa funkcjonariusza publicznego a ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej urzędnika*, https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/18175/1/Pages%20from%20poprawione_2017.01.02%20-%20Gierach%20-%20odpowiedzialno%C5%9C%20majątkowa.pdf (data dostępu: 08.12.2017).
- Półtorak N., *Odpowiedzialność odszkodowawcza państwa w prawie Wspólnot Europejskich*, Kraków 2002.
- Radwański Z., *Odpowiedzialność odszkodowawcza za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej w świetle projektowanej nowelizacji Kodeksu cywilnego*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” LXVI, 2004, z. 2.
- Safjan M., *Ewolucja odpowiedzialności władzy publicznej – od winy funkcjonariusza do bezprawności normatywnej*, „Zeszyty Prawnicze UKSW” 3.2, Warszawa 2003.
- Skoczylas J.J., *Odpowiedzialność Skarbu Państwa i innych podmiotów przy wykonywaniu władzy publicznej w noweli do Kodeksu cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 9.
- Sobolewski P., [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz. Zobowiązania. Część ogólna, Tom III A*, Warszawa 2017.
- Szczechowicz A., *Określenie wysokości zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego skazania w świetle praktyki sądowej*, „Studia Prawnoustrojowe” 2018, nr 41.
- Szczepaniak R., *Odpowiedzialność odszkodowawcza jednostek samorządu terytorialnego*, Warszawa 2000.
- Szpunar A., *O odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa*, „Państwo i Prawo” 1999, nr 6.

Summary

A few comments about the responsibility of public authorities in Poland

Key words: public authority, compensation, damages, court order.

Responsibility of public authorities is a special guarantee of the legality of a democratic state. The right to compensation is provided not only for the Constitution of the Republic of Poland, but also other legal acts of a statutory rank. Every year courts in Poland adjudicate on compensation cases, awarding them in many cases. The costs of errors of public authority are borne by the State Treasury, and they are not small.